

Asia: VN/16357/2020

Lausuntopyyntö julkisen hallinnon tiedon laatukriteereistä

Laatukriteerikokonaisuus ja sen vaikuttavuus

Miltä laatukriteerikokonaisuus vaikuttaa?

Kansalliskirjasto kiittää mahdollisuudesta lausua julkisen hallinnon tiedon laatukriteereistä.

Kokonaisuutena julkisen hallinnon tiedon laatukriteerit ja niihin liittyvä mittaristo palvelevat tarkoitustaan hyvin. Kokonaisuus on odotettu uudistus ja käyttökelpoinen työkalupakki laadunarviointiin.

Kansalliskirjasto haluaa kuitenkin nostaa esille tiedon kuvailun pysyvyyden näkökulman ja sen huomioimisen tärkeyden. Jos kuvailu vanhenee, myös tiedon haettavuus vanhenee. Kuvaus tiedosta pitää olla paitsi ymmärrettävä ja asianmukainen, niin myös ajantasainen.

Toinen huomioitava asia on pitkän historian omaavien julkisten tietovarantojen (esim. Kansalliskirjaston ylläpitämä Suomen kansallisbibliografia) ainutlaatuisuus. Tietojen kirjaamisen tavat ovat vaihdelleet aikojen saatossa. Kansallisbibliografia-tietovaranto on edelleen elävä ja muuntuva ja esimerkiksi sen kattavuus on muuttunut vapaakappalelainsäädännön muutosten yms. vuoksi. Mittareilla on ilmeisen vaikea kuvata Suomen kansallisbibliografia –kokonaisuuden laatua. Kokonaisuuden laadun kuvaukseen tarvitaan myös sanallinen kuvaus.

Uuden kuvailutiedon osalta suurin osa mittareista näyttäisi osuvan kohdalleen, ja kuvaavan myös kansallisbibliografian tietosisällön laatua. Kansallisella tasolla on kuitenkin hyvä pitää mielessä, että mittarit kertovat vain uusimmasta tiedosta. Lisäksi myös kansainväliset standardit on syytä huomioida kuvailussa yhteentoimivuuden takaamiseksi.

Kaiken kaikkiaan tiedon olisi oltava tarpeeksi rikkaasti kuvailtu eri näkökulmat huomioiden. Linkit sanastoihin ovat tärkeitä ja niiden on pysyttävä oikeina. Tiedon provenienssin (jäljitettävyys) tärkeyttä, samoin kuin tiedon käyttökelpoisuuden näkökulmaa tulisi korostaa tiedon tuotannossa.

Kuinka hyvin laatuksiteerit ja mittarit tukevat yhteismitallista tiedon laadun tunnistamista ja siitä keskustelemista julkishallinnossa?

Kokonaisuutena laatuksiteerit ja mittarit tukevat tiedon laadun tunnistamista hyvin. Yhteentoimivuuden arvioinnin apuna tulisi kuitenkin olla käytettävissä myös kuvailun tason määrittelyt. Nyt mittaristosta näyttäisi puuttuvan täsmällisesti määritellyt kuvailutasot.

Missä yhteyksissä laatuksiteeristön mukainen yhteinen tiedon laadun tunnistaminen ja määrittely tukisi julkishallinnon tiedon hyödyntämistä ja avaamista?

Laatuksiteerit tukevat kaikissa yhteyksissä.

Miten hyvin laatuksiteeristö ja mittaristo toimisi tiedon laadun parannuksen tukena pidemmällä tähtäimellä?

-

Tiedon käyttäjän tulokulma laatuksiteeristöön ja mittaristoon

Miltä laatuksiteerien ja mittarien kokonaisuus vaikuttaa tiedon käyttäjän näkökulmasta?

-

Tuottaako se riittävän kuvan yksittäisen tietoaineiston laadusta sen käyttäjän tueksi?

-

Tiedon tuottajan tulokulma laatuksiteeristöön ja mittaristoon

Miltä laatuksiteerien ja mittarien käyttöönotto tiedon avaamisen yhteydessä vaikuttaisi tiedon tuottajan näkökulmasta?

-

Mitä laatuksiteerien ja mittarien käyttöönotto tiedon tuottajan näkökulmasta edellyttäisi?

Käyttöönotto edellyttää riittävää koulutusta ja viestintää käyttöönottovaiheessa sekä jatkuvaa osaamisen jakamista ja kehittämistä tietoa tuottavissa organisaatioissa.

Laatuksiteeristön ja mittariston hallinta

Millaiset tehtävät ovat mielestäsi laatuksiteeristöä ja mittaristoa ylläpitävän ja kehittävän tahon tärkeimmät tehtävät?

Laatuksiteeristöä ja mittaristoa ylläpitävän ja kehittävän tahon tulisi tunnistaa koordinoiva ja ainakin osittain ohjaava roolinsa kansallisessa tiedon tuotannossa (vrt. esim. Kansalliskirjaston rooli kuvailevan metatiedon tuotannon ohjauksessa ja koordinoinnissa).

Minkälaista tukea ja koordinaatiota odotat tältä taholta?

-

Millainen verkostotoiminta edistäisi laatukriteeristön ja mittariston käyttämistä ja kehittämistä parhaiten?

Olisi hyvä luoda kattava ja säännöllisesti kokoontuva tiedontuottajien verkosto. Verkostotapaamiset, webinaarit ym. olisivat luonteva väylä tiedon jakamiselle ja osaamisen kehittämiseksi. Olisi myös hyvä huomioida tiedon säilyttäjien rooli osana tätä verkostoa (esim. arkistolaitos ja aineistojen pitkäaikaissäilytyksestä huolehtivat tahot, kuten CSC).

Hyvönen Nina
Kansalliskirjasto